

Chavorrillos

d'avui en dia

MATERIAL PER
L'ALUMNAT

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Cultura i tradicions

- ⊗ Els valors.
- ⊗ La bandera.
- ⊗ La família.
- ⊗ Les celebracions.
- ⊗ La llengua.
- ⊗ La identitat...

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Parella i sexualitat

- ⊗ La planificació familiar.
- ⊗ Les relacions sexuals.
- ⊗ El paper de la dona.
- ⊗ La parella.

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

El barri de Font de la Pólvara i la ciutat

- ⊗ Com és el barri?
- ⊗ Què no els agrada?
- ⊗ Què els agrada molt?
- ⊗ Què voldrien canviar?

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Els estudis

- ⊗ El pas de l'escola a l'institut.
- ⊗ Anar a l'institut.
- ⊗ Com se senten a l'IES.
- ⊗ El treball i el futur.
- ⊗ La responsabilitat.

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Ser jove avui

- ⊗ Somnis.
- ⊗ Preocupacions.
- ⊗ Oci.
- ⊗ Reptes.

QUÈ HAN EXPLICAT DE...

RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

Anar a treballar. La primera feina

- ⊗ Dificultats.
- ⊗ Pors.
- ⊗ Gratificacions.
- ⊗ Canvis que provoca.

ASPECTES A TENIR EN COMPTE A L'HORA DE FER L'EXPOSICIÓ ORAL

GUIÓ ORIENTATIU PER FER L'EXPOSICIÓ ORAL

SALUTACIÓ / PRESENTACIÓ PERSONAL / INTRODUCCIÓ AL TEMA

DESENVOLUPAMENT / EXPLICACIÓ DEL TEMA

CONCLUSIONS / OPINIÓ PERSONAL / ACOMIADAMENT

*Per lligar una idea amb l'altra s'ha de tenir present utilitzar connectors.
En proposem alguns.*

CONNECTORS PER FER L'EXPOSICIÓ

- ⊗ **PER INICIAR-LA:** en primer lloc, per començar, inicialment, primerament, abans de tot...
- ⊗ **PER DESENVOLUPAR-LA:** per tant, ja que, però, per exemple, en canvi, és a dir, per altra banda, en primer lloc, en segon lloc...
- ⊗ **PER ACABAR-LA:** així doncs, finalment, per concloure, per acabar, en conclusió...

Quan s'exposa s'ha de tenir en compte alguns aspectes

COM FER UNA BONA EXPOSICIÓ ORAL: COMPONENTS DE LA COMPETÈNCIA ORAL

Component discursiu	Exposar el tema de forma ordenada, coherent i clara, de manera que tothom ho entengui. Respectar totes les parts del text i saber donar opinions personals.
Component estratègic	Acompanyar la paraula amb una adequada expressió del cos (gesticular amb els braços, tenir en compte la postura del cos). Tenir en compte la velocitat: no anar ni massa ràpid ni massa a poc a poc. Fer pauses per fer més comprensible l'exposició oral. Utilitzar un to de veu adequat (ni massa fort, ni massa fluix). Fer una bona entonació. Mirar les persones que escolten mentre es parla.
Component lingüístic	Pronunciar correctament tots els sons i totes les paraules. Procurar que hi hagi riquesa de vocabulari (intentar no repetir les mateixes paraules). Ser precís en la utilització de les paraules (fer servir les paraules adients a cada moment). Fer les frases ben construïdes, amb les concordances correctes.
Component sociolingüístic	Saber adequar-se al públic: per exemple, és diferent parlar a un grup d'alumnes més petits, o a un grup d'alumnes més grans, o a professors... Començar saludant adequadament al públic, acabar donant les gràcies, si algú aixeca el dit saber donar la paraula.
Component cultural	Tenir informació i coneixements del tema del qual es parla (saber de què va el tema). Saber fer comentaris i aportacions noves sobre el tema.

1. ELS ORÍGENS DEL POBLE GITANO

Basant-nos en estudis sobre la seva llengua, el rromanes (1), i la literatura oral dels gitanos, alguns antropòlegs han deduït que podrien procedir de l'Índia, més concretament del Punjab. Quines circumstàncies van fer que abandonessin aquest país i quan ho van fer es desconeix, tot i que es creu que van abandonar l'Índia bastant abans de l'any 1000.

El cert és que, des de les primeres notícies que se'n tenen, el Poble Gitano ha estat sempre nòmada, i a causa de les contínues migracions es va anar distribuint per tot el món. Actualment es creu que arreu del món el nombre total de gitanos supera els 12 milions, la majoria dels quals viuen a Europa (8 milions). La presència de gitanos és notable a Espanya, Hongria, Grècia, Romania, Txecoslovàquia, Polònia, Itàlia, França i a l'antiga Iugoslàvia.

Es té constància per primera vegada de la presència dels gitanos a Europa l'any 1417, a Alemanya. A Espanya van arribar al voltant dels anys 1415-1425, a través dels Pirineus, en petits grups de 50 a 100 persones, com a peregrins.

La paraula gitano sembla ser que prové de la confusió que hi havia en aquesta època de creure que eren egipcis (gitano, d'egiptano).

Tot i l'acceptació dels gitanos de la primera època, el 1499 apareix la primera pragmàtica contra els gitanos firmada pels Reis Catòlics, en la qual bàsicament se'ls posa contra la paret: o es tornen sedentaris i es posen a treballar com tothom o desapareixen (les penes eren molt dures: la primera vegada que se'ls trobés sense ofici o "amo" rebrien fuetades, la segona, els tallarien les orelles i, en darrer terme, els exiliarien).

A partir d'aquí (1499-1783) van ser continus els intents de persecució, expulsió i assimilació perquè abandonessin els seus costums, la seva llengua i reneguessin de la seva llibertat i tinguessin una residència fixa.

Després d'un llarg període d'absència de lleis antigitanes, és amb la dictadura franquista que es torna a situacions molt negatives per al Poble Gitano, com la prohibició de la seva llengua, qualificada d'argot de delinqüents, la consideració de la vida nòmada com a delictes i l'aplicació, de forma especial als gitanos, de la llei de perillositat social.

L'inici del període democràtic amb la Constitució espanyola, suposa un canvi de tractament de l'ètnia gitana, almenys legalment.

Informació extreta de <http://www.edualter.org/material/vld/gitanos.htm>

(1)- En el document trobareu varies vegades la paraula "rromanes", amb dues rres inicials i sense accent. Segons l'Associació Gitana Kale Dor Kayico, aquesta és la manera més correcta de nomenar la llengua del Poble Gitano

2. LA LLENGUA

El Poble Gitano té una llengua amb la que tots els gitanos arreu del món es poden entendre, el RROMANES.

Aquesta llengua, és una de les més antigues del món, ja que prové de la llengua indoeuropea més antiga, el Sànskrit.

La llengua és el testimoni decisiu per unir el Poble Gitano, dispers per tot el món a causa de les múltiples migracions. El rromanes està subdividit en molts dialectes, tants com grups rom existeixen en els cinc continents, i evidencia la peregrinació al llarg dels segles del Poble Gitano des del seu origen: l'Índia.

Per la coexistència de la llengua gitana amb les llengües de cada país, les influències han estat recíproques. El Rromanes, té cinc grans dialectes i cada dialecte correspon amb a un dels cinc grans grups ètnics gitanos:

Manus, Sinti, Lobaris, Kalderas i Kalo

Cada grup ètnic, es divideix en molts subgrups. Tots es poden arribar a entendre, menys en el cas dels kalos.

És una llàstima, però les zones on es troba el grup ètnic kalo (sud de França, Espanya i Portugal), la llengua s'ha perdut pràcticament, i només els queda un vocabulari més o menys extens de paraules Rromanees, però sense gramàtica pròpia ni sintaxis.

Així doncs, el caló ha estat influenciat per les llengües que es parlen a la Península Ibèrica, però també s'ha produït el fenomen contrari i ha transmès moltes paraules al nostre vocabulari (chaval, parné, piltra, pinrel, gallumbos...).

Els gitanos espanyols, per regla general, parlen la llengua pròpia de la regió on viuen (català, castellà, gallec...) i hi introdueixen algunes paraules caló.

La llengua, per a tots els gitanos del món, constitueix un element d'identificació i els permet alhora diferenciar-se d'un entorn social que la majoria de vegades els és hostil i estrany.

Cal dir que fins fa poc la llengua dels gitanos era bàsicament oral (àgrafa) i, per tant, la seva literatura també era oral.

En altres països d'Europa, el rromanes es pot estudiar, es tradueixen pel·lícules en aquesta llengua, hi ha agències de notícies, pàgines web, llibres, revistes...

Informació extreta de <http://www.edualter.org/material/vld/gitanos.htm>
<http://www.kaledorkayico.org>

3. LA FORMA D'ENTENDRE LA VIDA

El sistema de valors dels gitanos és una manera d'enfrontar-se al món, un estil de vida:

- ⊗ La família és l'element fonamental on es recolzen la majoria de valors, entre ells la solidaritat i el respecte als grans.
- ⊗ La solidaritat dins el mateix grup i entre gitanos va de més a menys segons la relació de parentesc (solidaritat absoluta entre membres de la mateixa família però també solidaritat entre gitanos sense cap vincle familiar, hospitalitat, ajuda econòmica i/o moral en moments difícils i en la resolució de conflictes interns). Els membres d'una mateixa família tenen l'obligació també de defensar altres membres del mateix "llinatge", així doncs, si hi ha un conflicte (insults, abusos, baralles...) es generen unes actituds de compromís actiu de manera que els parents surten en defensa del parent agredit enfront de qui l'ha atacat (es deu precisament al fet que dins la cultura gitana la família ho és tot).
- ⊗ El respecte als grans porta moltes vegades que siguin els "ancians" els que avisin els "jutges", gent gran escollida perquè són grans coneixedors de la tradició, els que resolguin els conflictes importants entre dues famílies. Moltes vegades, per un conflicte entre famílies, el territori s'ha de dividir en dues parts i els membres d'una família no poden trepitjar la zona de l'altra família o, fins i tot, es poden desterrar persones o famílies senceres d'una zona. Només pels enterraments tenen dret a tornar a posar els peus a la zona d'on els han fet fora.
- ⊗ La intensa tirada a la llibertat fruit de la pròpia història nòmada del Poble Gitano, porta moltes vegades a la predisposició cap a activitats laborals no sistematitzades amb jerarquies o horaris i a preferir treballs més autònoms i independents.
- ⊗ La importància de certes celebracions com els casaments, els batejos i els enterraments, amb tradicions pròpies. En els casaments, per exemple, algunes de les tradicions més característiques del Poble Gitano són "el mocador", trencar-se les camises amb motiu d'alegria...

Informació extreta de <http://www.edualter.org/material/vld/gitanos.htm>

Materiales didácticos: Conoce al Pueblo Gitano-Movimiento contra la Intolerancia

4. L'ART DEL POBLE GITANO A ESPANYA: EL CANTE JONDO I EL FLAMENC

Una frase molt coneguda és: “Los gitanos se inventaron el flamenco para poder quejarse a gusto”, que representa molt bé la història del flamenc i dels gitanos.

L'art flamenc és avui una de les expressions culturals d'abast universal més reconegudes i viu uns moments d'expansió arreu del món molt importants. Originàriament sorgeix d'una mescla de cultures diferents.

Els gitanos van donar-li la seva forma definitiva al segle XVIII, recollint material musical que havien anat recopilant a causa de la pròpia història nòmada. Així doncs, es pot dir que el flamenc té influències orientals, hel·lèniques, hindús, berbers, hebrees i àrabs. Tots els estudiosos del tema estan d'acord en aquest caràcter intercultural i interètnic del cant flamenc, així com l'aportació definitiva dels gitanos andalusos en la seva aparició.

El cante jondo, la forma més pura de l'art flamenc, té l'origen en els primitius sistemes musicals de l'Índia, és a dir, en les primeres manifestacions del cant, i es podria definir com una meravellosa ondulació de la veu.

Els artistes probablement més coneguts en aquest art són: Carmen Amaya (ball), Camarón de la Isla (va ser qui va popularitzar l'art del cant flamenc) Paco de Lucía (guitarra).

Els palos en el flamenc són els diversos estils amb què aquest art s'expressa: buleries, fandangos, alegries, rumbes...

La rumba catalana és una forma musical popular d'arrel gitana que neix a Barcelona a mitjan anys cinquanta. La germinació de la rumba catalana és el producte de la confluència de dues tradicions musicals: el flamenc i la música afrocubana. Els pioners de la rumba catalana van inventar una manera peculiar de tocar la guitarra amb un patró rítmic (el ventilador) que es basava en el rasqueo de la guitarra i la percussió de la mà sobre la caixa de la guitarra. Qui va donar el primer impuls a la rumba catalana va ser Antonio González “El Pescaílla”, marit de Lola Flores.

*Informació extreta de <http://www.edualter.org/material/vld/gitanos.htm>
<http://www.usuarios.lycos.es/historiadelflamenco>*

5. LA BANDERA GITANA

La bandera gitana representa el passat nòmada d'aquest poble. La bandera està partida horitzontalment en dues parts iguals. La part de dalt és blava, que representa el color del cel, la part de baix és verda, que representa l'herba, el camp, la seva pàtria. Al centre hi ha la roda d'un carro que representa el passat nòmada i de contínues migracions.

El dia 8 d'abril és el Dia Internacional del Poble Gitano i està establert per donar a conèixer la història del Poble Gitano, la seva llengua, la seva cultura i per sensibilitzar la ciutadania dels problemes que moltes comunitats gitanes pateixen actualment: poca escolarització, pobresa, racisme i exclusió social.

Aquesta data, la bandera i l'himne d'aquest poble van ser institucionalitzats i adoptats en el 1r Congrés Mundial Romani/gitano celebrat a Londres el 1971.

A Europa són la minoria ètnica més important i nombrosa amb més de 8 milions de persones, dels quals quasi 3 milions són romanesos. Segons un informe de la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), la població gitana a Espanya oscil·la entre 600.000 i 800.000 persones. L'ECRI explica que gran part d'ells viuen al marge dels processos socials, la qual cosa permet molt fàcilment el pas a la marginalitat.

L'Himne Internacional Gitano va estar compostat pel iugoslau Jarko Jovanovic a partir d'una cançó popular gitana dels països de l'Europa de l'Est. Els versos estan inspirats en els gitanos que varen ser reclosos en els camps de concentració nazis durant la segona guerra mundial. Va ser adoptat oficialment com a himne en el I congrés Gitano (Londres, 1971).

Gelem, gelem lungone dromensar
maladilem baxtale Rromençar
A Rromalen kotar tumen aven
E chaxrençar bokhale chavençar

A Rromalen, A chavalen

Sàsa vi man bari familja
Mudardás la i Kali Lègia
Saren chindás vi Rromen vi Rromen
Maskar lenoe vi tikne chavorren

A Rromalen, A chavalen

Putar Dvla te kale udara
Te saj dikhav kaj si me manusa
Palem ka gav lungone dromençar
Ta ka phirav baxtale Rromençar

A Rromalen, A chavalen

Opre Rroma isi vaxt akana
Ajde mançar sa lumáqe Rroma
O kalo muj ta e kale jakha
Kamàva len sar e kale drakha

A Rromalen, A chavalen

Vaig caminar per llargs camins,
i vaig trobar gitanos afortunats.
Ai gitanos, d'on veniu
Arrossegant la casa i amb els nens famèlics?

Ai Rrom, ai xavals!

També jo vaig tenir una gran família,
la legió negra els va matar,
homes i dones van ser esquartrats,
també hi havia infants.

Ai Rrom, ai xavals!

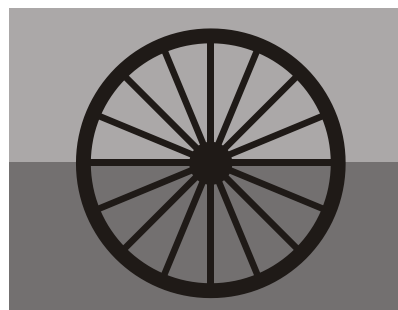
Obre, Déu, les negres portes,
que pugui veure la meva gent.
Tornaré a recórrer els camins
i caminaré amb gitanos afortunats.

Ai Rrom, ai xavals!

Endavant Rrom! Ara és el moment.
veniu amb mi gitanos del món.
La cara morena i els ulls foscos
m'agraden igual com el raïm negre.

Ai Rrom, ai xavals!

Reproduïm aquí la bandera.

Informació extreta de
<http://www.edualter.org/material/vl/d/gitanos.htm>

<http://www.aulaintercultural.org>

Aquest himne es pot escoltar a:
www.unionromani.org/gelem.htm

6. ASPIRACIONS DEL POBLE GITANO

La situació actual del Poble Gitano a Europa és semblant en molts aspectes, tot i que hi ha particularitats que han marcat diferències segons dels països on habiten.

Tot i així, molts gitanos/romà d'Europa es troben en situacions en què els seus drets són violats. Molts d'ells són apàtrides, refugiats polítics i repatriats com a conseqüència de les recents guerres balcàniques i dels fets ocorreguts en l'Europa de l'Est després de la caiguda del règim comunista.

Al mateix temps, molts gitanos del centre d'Europa han de fugir dels seus països per la creixent onada de racisme i atacs contra el Poble Gitano. Però no és una situació excepcional: des de sempre se'ls ha perseguit i rebutjat. Per exemple, durant l'holocaust nazi més de mig milió de gitanos van ser aniquilats.

És per aquests fets i molts d'altres que els gitanos aspiren a canviar moltes de les circumstàncies que condicionen negativament la seva existència i a potenciar els costums que fan d'ells un poble culturalment molt ric.

Arran del I Congrés Europeu de la Joventut Gitana celebrat l'any 1997 a Barcelona, els joves van exposar les seves aspiracions:

- ⊗ Creació d'una carta europea dels drets dels gitanos on es reflecteixin els drets del Poble Gitano.
- ⊗ Creació d'una oficina dels drets gitanos on es facin polítiques d'asil i migració.
- ⊗ Necessitat de conservar el passat cultural i les tradicions.
- ⊗ La llengua del Poble Gitano s'hauria de poder estudiar a les escoles i alhora promoure la formació de professorat i mediadors gitanos.
- ⊗ Recuperació dels valors culturals com la música o la creació i difusió de l'enciclopèdia romaní.
- ⊗ Respecte cap a la dona gitana i adaptació al temps i les circumstàncies actuals.
- ⊗ Millora de les condicions de l'habitatge i la salut de molts gitanos.
- ⊗ Promoció de la formació i treball per millorar el nivell de vida de molta població gitana.

El 21 de novembre del 2001 el Parlament de Catalunya reconeix la cultura gitana i els seus valors. Va ser a partir d'aquesta data que es va començar un treball per a la millora de la qualitat de vida de les persones gitanes a Catalunya. El punt de partida es va fer encarregant un estudi sobre la població gitana, per tal de poder iniciar un pla d'actuacions amb l'objectiu que les persones gitanes a Catalunya tinguessin igualtat de condicions en relació a les persones no gitanes, sense obviar la seva diferència i els seus trets culturals i identitaris.

El novembre del 2005 la Generalitat de Catalunya va aprovar el Pla Integral del Poble Gitano i el 3 d'abril del 2006 es va presentar aquest pla, el qual també pretén el reconeixement oficial de la cultura gitana i les seves aportacions a casa nostra. Això va ser després d'un llarg procés de diàleg entre persones gitanes i no gitanes, societat civil i persones vinculades a la política catalana.

El pla recull diferents objectius:

- ⊗ Equiparar els ciutadans gitanos amb la resta de la societat en accés i promoció al mercat laboral.
- ⊗ Tenir accés a l'habitatge.
- ⊗ Promocionar l'educació (PRI, SEC, universitària) i promocionar els joves i les dones.
- ⊗ Desenvolupar, mantenir, estudiar i difondre la cultura i la llengua gitana a Catalunya.

Com diu Juan de Dios Ramírez Heredia, diputat membre de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa: "Els gitanos d'Europa som perfectament conscients del paper fonamental de l'educació en el nostre futur immediat. La cultura fa lliures els homes."

Informació extreta de <http://www.edualter.org/material/vld/gitanos.htm>

<http://www.unionromani.org>

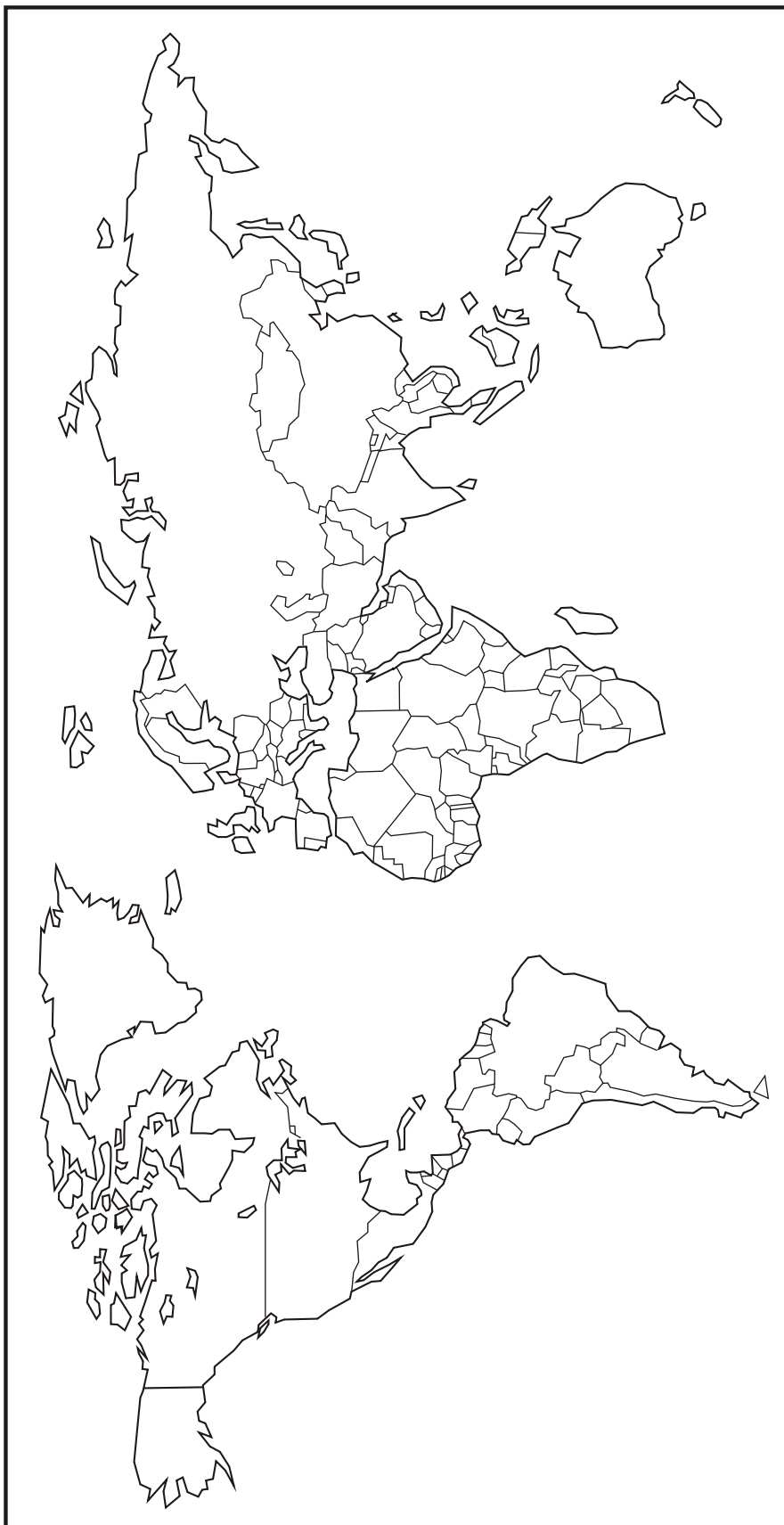
Pla Integral del Poble Gitano, Generalitat de Catalunya, Barcelona (2006)

d'avui en dia

MAPA DEL MÓN

MAPA DE LA PENÍNSULA IBÉRICA

MAPA DE CATALUNYA

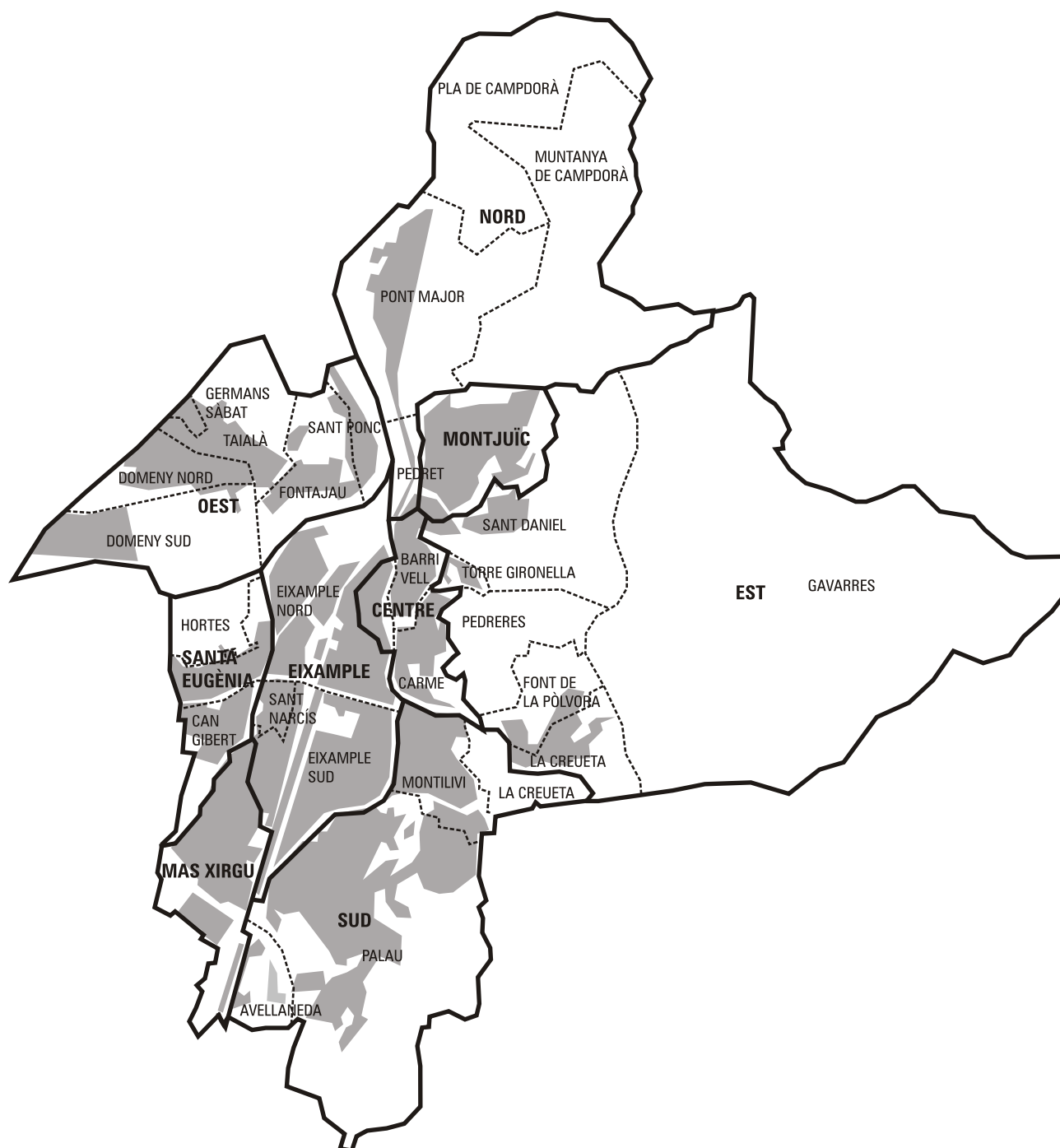

Chavorrillos

d'avui en dia

PLÀNOL DE GIRONA

PLA EDUCATIU D'ENTORN SECTOR EST
PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT COMUNITARI "INTEGRANT ACCIONS"

